

Moravske Toplice
11. in 12. april 2024

27. STROKOVNO POSVETOVANJE

»S KOMUNIKACIJO V SLOVENSKO OKOLJSKO MODERNIZACIJO«

ZAKLJUČKI in PREDLOGI UKREPOV 2024

ORGANIZATORJI – 1. dan:

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za strojništvo

ORGANIZATORJI – 2. dan:

*Projektni konzorcij studioKroG:
**»Sodelujemo skupaj za zeleno, konkurenčno
in vključujočo Evropo«**

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KOHEZIJO IN REGIONALNI RAZVOJ

Norway
grants

in

*Projektni konzorcij
Life Spodbujamo e-krožno LIFE18 GIE/SI/000008:
»Še sem uporaben«

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE,
PODNEBJE IN ENERGIJO

SPODBUJAMO
E-KROŽNO

april, 2024

1. OKOLJSKA KOMUNIKACIJA

Predlogi ukrepov:

1. Na ravni razmerja država in civilna družba je potrebno civilnodružbene organizacije sistemsko vključevati v procese tvorjenja vseh tistih polisi, ki se nanašajo na zaključke srečanja; vzpostavljati nove inkluzivne komunikacijske forme, kjer se bodo udeleževali deliberativna načela in ki bodo onemogočala »greenwashing« v komunikaciji podjetij z državo in javnostmi ipd.
2. Na ravni razmerja država in javna sfera naj se pri izvajanju ozaveščevalnih akcij prek državnih ustanov določijo prednostne vsebine, ki dobijo financiranje. Najprej naj bo na vrsti ozaveščanje pri zmanjševanju in sortiranju odpadkov. Podatki embalažnih družb in predelovalcev odpadkov kažejo na slabo kakovost ločeno zbranih frakcij odpadkov. Družbe, ki se ukvarjajo s to dejavnostjo ugotavljajo, da se kakovost ob ozaveščevalnih akcijah izboljša, po njenem izteku pa kakovost ločeno zbranih odpadkov sčasoma spet upade.
3. Na ravni razmerja MOPE RS in javna sfera naj ministrstvo aktivno sodeluje pri promociji obratov za termično obdelavo odpadkov. Sodeluje lahko z informiranjem, na primer z informacijami o načinu in kakovosti nadzora nad obstoječimi napravami. Pri tem pa naj ne podpira ene vrste lastništva, na primer zgolj državne ali občinske naprave, ampak dejavnost v celoti, torej tudi ustrezne industrijske termične obrate.
4. Na ravni razmerja MOPE in javna sfera naj si ministrstvo postavi za cilj krepitev ugleda strokovnih služb in ustanov v resorju, na primer okoljske inšpekcije in ARSO, pri tem mislimo na tisti del agencije, ki izdaja soglasja. Zaupanje v takšne organe je pomembno tudi pri pridobivanju podpore na primer umeščanju in postavitvi naprav za energetska izrabo odpadkov.
5. Na ravni razmerja MOPE in javne sfere naj se za hitrejši prehod v krožno gospodarstvo ministrstvo nujno permanentno izvaja nacionalno kampanjo ozaveščanja glede racionalne rabe virov in informiranja o pomenu zmanjšanja odpadkov, pravilnem ločevanju in uporabi odpadkov kot vira sekundarnih surovin (pristojen MOPE) po vzoru nacionalne kampanje MKGP »Izbrana kakovost – Slovenija«.

OBRAZLOŽITEV:

Premišljanje o okoljski komunikaciji je praviloma zvedeno na tip komunikacije v javni sferi med različnimi akterji, ki jih okoljska tematika nagovarja na različnih ravneh: na interesni, moralni, pravni ali etični ravni. Predlogi 2., 3., 4. in 5. se nanašajo na ta tip komunikacije, kjer ima država vlogo komunikatorja.

V zadnjem času se v Sloveniji na različnih področjih vladnega delovanja uveljavlja koncept vladovanja (*governance*), ki nadomešča do sedaj uveljavljen koncept vladanje (*government*). Zato je potreben temeljit premislek o tem, kako dizajnirati nove okoljske komunikacijske forme, ki bodo bolj po meri načelom deliberativne demokracije in kako jih vpeti v obstoječ institucionalni aranžma, da bi presegli s strani vlade ponujeni koncept vladovanja in se uprli samoraslim tendencam avtorskega oz. avtoritarnega odločanja o naravnih pogojih bivanja, četudi je to oprto na ekspertno vedenje. Predlog 1. se nanaša na ta tip komunikacije, ki je vezana na demokratizacijo demokracije.

2. UČINKOVITA ENERGIJSKA IZRABA ODPADKOV

Predlogi ukrepov:

1. Krožno gospodarstvo mora biti vodilo pri ravnanju z odpadki. Skladno s hierarhijo ravnanja je potrebno izvajati vse aktivnosti, da bo okoljski in podnebni vpliv odpadkov čim nižji ob sprejemljivih stroških. Izgradnja oziroma dogradnja obstoječega sistema je nujna, da bomo lahko dosegali lasno postavljene cilje iz Operativnega programa.
2. Po vsaki obdelavi odpadkov pred odlaganjem imamo preostanke za katere je potrebno na osnovi razvoja, raziskav in inovacij zagotoviti, da se maksimalno snovno izrabijo. To velja tudi za ostanek po zaključeni energijski izrabi, npr. pepelov, sekundarnih surovin. V tem oziru je ključna ostra ločitev med energijsko izrabo mešanih komunalnih odpadkov in namensko termično obdelavo enovitih tokov (t.i. monosežig) npr. blata s čistilnih naprav.
3. Transparentnost delovanja sistema ravnanja z odpadki na nacionalnem nivoju in ažurna dostopnost vseh informacij o količinah, načinu ravnanja, samozadostnosti in njegovih okoljskih ter podnebnih vplivih je nujna. Ta pomembno prispeva k potrebnemu prilagajanju sektorja ravnanja z odpadki v javni in privatni sferi operativno in strateško, prav tako pa k ustreznemu vsebinskemu dialogu strokovne in zainteresirane javnosti ter pripomore k širšemu družbenemu razumevanju odgovornega, nacionalno samozadostnega ravnanja z njimi.
4. Zaradi kopičenja raznih odpadkov na začasnih skladiščih in velikih stroškov za njihovo obdelavo v tujini je potrebno urgentno pristopiti k načrtovanju optimalnega sistema mreže naprav (kombinacija industrijskih objektov in namenskih naprav za energijsko izrabo energijsko bogatih frakcij komunalnih odpadkov), ki bo zadovoljevala vse sprotne potrebe energijske izrabe teh odpadkov in omogočila koristno izrabo energije odpadkov v Sloveniji za potrebe prebivalcev in industrije.
5. Ob vsakršnem umeščanju objektov za energijsko izrabo v prostor je potrebno celovito evalvirati trenutne in bodoče možnosti integracije v obstoječo infrastrukturo. Pri tem je potrebno upoštevati dinamiko proizvodnje električne energije in toplote, absorpcijsko sposobnost omrežij in končnih porabnikov, analizirati je potrebno tudi vpliv na fleksibilnost omrežij ter sezonske variacije po principu sektorske sklopitve. V primerih, kjer energijska izraba predstavlja tveganje za negativno energijsko bilanco je pomembno na nacionalnem nivoju evalvirati predviden razvoj povezanih sektorjev ter smernice za razvoj infrastrukture razvijati sočasno, z upoštevanjem implikacij na objekte za energijsko izrabo.
6. Potrebna je vsebinsko smiselna obravnava energijske izrabe mešanih komunalnih odpadkov in termična obdelava komunalnega blata. Pri načrtovanju rešitev za termično obdelavo komunalnega blata je nujno upoštevati razvoj področja in zagotoviti tehnologije, ki bodo celovito omogočale stroškovno najbolj učinkovito nadaljnjo ekstrakcijo kritičnih materialov.
7. Zagotoviti infrastrukturo za energijsko izrabo vseh vrst gorljivih odpadkov odpadkov za dolgoročno manjkajoče kapacitete v okviru javne službe in za tržni del. Pozornost je potrebno nameniti koristni rabi energije v povezavi s sektorjem ogrevanja/hlajenja in industrijskim odjemom toplote. Za dolgoročno vzdržnost je potrebno upoštevati pričakovane spremembe sestave odpadkov ter trga z energijo, kjer oba vplivata na okoljsko in stroškovno učinkovitost.

OBRAZLOŽITEV:

Energijska izraba odpadkov je sestavni del integralnega ravnanja z odpadki. V EU direktivah je to zapisano že več kot pol stoletja. Vseskozi si moramo prizadevati za iskanje rešitev, ki so višje na hierarhični lestvici ravnanja z odpadki, a istočasno ostati realni, da bo tudi v najrazvitejših družbah, ki

jih želimo pripadati tudi mi, ostalo nekaj odpadkov, katerih edini način bo energijska izraba. Slovenija je v preteklih dveh desetletjih gradila sistem ravnanja s komunalnimi odpadki, vendar pa ima na nacionalnem nivoju največji primanjkljaj domačih kapacitet ravnanja z odpadki na področju energijske izrabe gorljivih frakcij komunalnih, pa tudi ostalih, materialno nericiklabilnih, gorljivih odpadkov. Nujno potrebujemo nove kapacitete, tehnološko usklajenih z upoštevanjem najboljših razpoložljivih tehnologij EU. Ti objekti bodo pomembno znižali celoten okoljski in podnebni vpliv pri ravnanju z odpadki v Sloveniji, hkrati pa tudi imeli pozitiven vpliv na energetskem in industrijskem področju. Izrabljalo pa se bo izključno odpadke, ki jih ni mogoče materialno reciklirati, imajo zadostno kurilno vrednost in ne vsebujejo nevarnih snovi.

Evropski zeleni dogovor temelji na stebrih, kot sta krožno gospodarstvo, nič onesnaženja, pravični prehod in podnebna nevtralnost. Pripomogel bo k preoblikovanju EU v pravično in uspešno družbo s sodobnim in konkurenčnim gospodarstvom. V skladu z njim je potreben celosten in medsektorski pristop, pri katerem bodo vsa relevantna področja politike pripomogla h končnemu cilju glede podnebja. Energijska izraba odpadkov predstavlja povezavo za podporo prizadevanjem naše družbe, da postane bolj krožna, hkrati pa se izogiba ponovnemu vstopu onesnaževal v življenjski krog. Pomaga tudi doseči cilje glede kakovosti zraka in vode, zaščite tal, zdravja prebivalstva in ohranjanja narave ter okolja kot celote. Izkušnje razvitih držav Evrope kažejo, da se ob višanju deleža energijske izrabe viša tudi količina in kakovost recikliranih odpadkov.

Zadnjih pet leta so vlade Republike Slovenije pospešile aktivnosti pri pripravi in izvedbi sistema za energijsko izrabo komunalnih odpadkov v Sloveniji v okviru obvezne državne javne službe varstva okolja. Leta 2022 sprejeta Uredba o opravljanju obvezne državne gospodarske javne službe sežiganja komunalnih odpadkov, je ustvarila pogoje, da se podeli koncesija in postavijo objekti za energijsko izrabo odpadkov z ustreznimi kapacitetami za celotno Slovenijo, je trenutno v fazi dodatne prenove, ki bo omogočila dokončno ureditev javne službe. Uredba bo po prenovi določila vse vidike izvajanja javne službe z dolgoročnimi količinami odpadkov za energijsko izrabo odpadkov, prispevnim območjem za posamezno napravo, oblikovanje cene storitve izrabe. Nacionalni energetsko podnebni načrt (NEPN), sprejet v začetku leta 2021, je že v prvi različici prepoznal potencial energijske vsebnosti nericiklabilnih nenevarnih odpadkov, ki so domač in delno obnovljiv vir energije, zato bo energijska izraba odpadkov v bodoče zagotavljala več toplotne in električne energije, ki ju v Sloveniji rabimo. Trenutno smo v fazi končnega potrjevanja prenovljenega dokumenta, kjer to stališče ostaja. Pomen lastnih energijskih virov se še posebej kaže ob energetskih krizah.

Od decembra 2023 so v veljavi zaključki najboljših razpoložljivih tehnik, ki so pomembno znižali dovoljen vpliv naprav za energijsko izrabo odpadkov na okolje in zvišali njihovo energijsko učinkovitost. Uvajanje teh naprav bo s tem še bolj prispevalo k varstvu okolja, podnebja, trajnosti in energetski samozadostnosti.

3. NIZKOOGLJIČNO IN KROŽNO GOSPODARSTVO

Predlogi ukrepov:

1. Za uspešnost zelenega prehoda je s stališča podnebne krize poleg razogličjenja nujno tudi sprotno prilagajanje gospodarskih aktivnosti, kmetijskega, zdravstvenega in izobraževalnega sektorja podnebnim spremembam.
2. Temeljito spremeniti netrajnostne življenjske navade prebivalstva, tudi s pomočjo javnih medijev z namenom ozaveščanja in motiviranja vseh plasti prebivalstva.
3. Prekiniti povezavo med gospodarsko rastjo in rastjo rabe virov, kar bo možno doseči z izobraževanjem in povezovanjem različnih deležnikov za povečanje razumevanja (delovanja) krožnega gospodarstva.,

4. Varovanje okolja in podnebje ter socialna varnost prebivalstva bo morala dobiti prioriteten pomen v družbi.
5. Krožno gospodarstvo mora postati osnovna filozofija vse družbe, saj z njim povečujemo snovno in energijsko učinkovitost ter socialno blagostanje.
6. Predelava odpadkov in njihova smotrna energijska izraba morata postati del nacionalnega krožnega gospodarstva ob upoštevanju industrijske simbioze.
7. Potrebno je spodbujati ukrepe, ki preprečujejo nastanek škodljivih snovi na izvoru ali vsaj omejujejo možnost prenosa le-teh v okolje.
8. Uvajanje krožnega gospodarstva mora vključiti in pravično obremeniti vse prebivalstvo v skladu s socialnim stanjem.
9. Slovenija mora v naslednjem desetletju pospešeno pripravljati projekte za pridobivanje raziskovalnih, razvojnih in drugih sredstev za izvajanje hitrejšega prehoda v krožno gospodarstvo.
10. V Strateško razvojno-inovacijskih partnerstvih je potrebno krepiti kapacitete in jim zagotoviti ustrezni dolgoročni položaj v institucionalnem ustroju razvojne politike.
11. Racionalizacija nabora strateških prioritet države naj bo podkrepjeno z ustrezno raziskavo trga.

OBRAZLOŽITEV:

Podnebne spremembe so nesporno tu in zahtevajo hitro ukrepanje za odpravo njihovih vzrokov oziroma prilagajanje nas vseh njihovim posledicam. Antropogene spremembe so neločljivo povezane s človekom, zaznavne pa so postale v začetku prejšnjega stoletja. Zaradi omejene samočistilne sposobnosti okolja so antropogeno povzročene spremembe začele neposredno ogrožati ljudi. Zmernost in vračanje k naravi je postalo vodilo naše civilizacije, še posebej izraženo skozi zaskrbljenost zaradi podnebnih sprememb.

Danes so v EU v ospredju dejavnosti, ki so tesno povezane z *Zelenim prehodom*. Ta Evropska strategija ima za cilj preoblikovanje naše družbe v sodobno, z viri gospodarno in ekonomsko konkurenčno družbo. Ne samo, da s podnebno nevtralnostjo želimo postati zgled drugim civilizacijam, vzpostavljamo nov medgeneracijski dogovor, da bodo prihodnje generacije lahko živele in preživele.

Temu sledijo različni svežnji spodbud za izvajanje Zelenega dogovora. Kot najučinkovitejše orodje v teh svežnjih predstavljajo trajnostne naložbe, ko neposreden finančni vzvod za različne dejavnosti. *Uredba (EU) 2020/852 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. junija 2020 o vzpostavitvi okvira za spodbujanje trajnostnih naložb* (UL L št. 198/2020). Sveženj spodbud, ki se bodo izvajale skozi *Načrt za okrevanje in odpornost (NextGenerationEU)* obsega finančne spodbude, povezane z izvajanjem *Zelenega prehoda* (SLO 42,45% vseh sredstev), so razvrščene v naslednje skupine: a) Obnovljivi viri energije in učinkovita raba energije v gospodarstvu, b) Trajnostna prenova stavb, c) Čisto in varno okolje, d) Trajnostna mobilnost, e) Krožno gospodarstvo – učinkovita raba virov.

Prijave na finančne instrumente spodbud morajo izpolnjevati merila pod katerimi se šteje, da gospodarska dejavnost bistveno prispeva k blažitvi podnebnih sprememb, in za ugotavljanje, ali ta gospodarska dejavnost ne škoduje bistveno kateremu od drugih okoljskih ciljev.

V Republiki Sloveniji trenutno intenzivno izvajamo aktivnosti za vzpostavitev mehanizmov, namenjenih izkazovanju ustreznosti, ki predstavlja nujno podlago za pridobitev finančnih instrumentov, nujno potrebnih za naš sonaravni razvoj. Zadnje aktivnosti so:

- priprava Načrta za okrevanje in odpornosti (NOO) s postopkom CPVO,
- pripravo resolucije NEPN s postopkom CPVO,
- Izdelava strokovnih izhodišč za spodbujanje uporabe OVE za proizvodnjo električne energije.

Kot družba moramo zagotoviti:

- Prenos izhodišč Zelenega dogovora med prebivalstvo.
- Aktivno vključiti mlade v procese izvajanja Zelenega dogovora, saj se tudi priznani strokovnjaki učijo novih zahtev, ki so potrebne za izpolnjevanje njegovih ciljev. In navsezadnje je dejstvo, da bo naslednja generacija živela z rezultati doseženih ciljev.
- Razumevanje posledic pravočasnega izvajanja ciljev Zelenega dogovora, ki lahko skozi načela trajnostnega financiranja in fleksibilnosti našega gospodarstva postane konkurenčneje in hkrati izpolni načela sonaravnega razvoja.

4. PREPREČEVANJE NASTAJANJA ODPADKOV IN KROŽNA RABA VIROV S PONOVNO UPORABO

Predlogi ukrepov:

1. Na državni ravni uvesti učinkovite ukrepe in spodbude za izvajanje celotne hierarhije ravnanja z odpadki in zagotoviti infrastrukturo za njihovo izvajanje.
2. Preprečevanje nastajanja odpadkov in ponovna uporaba sta ključni za zmanjšanje okoljskih obremenitev.
3. Ključni elementi za uveljavitev so:
  - o ustrezna zakonodaja,
  - o sprememba potrošnikovih navad,
  - o zagotovitev ustrezne infrastrukture,
  - o optimizacija potrebne logistike.
4. Zagotoviti je potrebno podaljšanje življenjske dobe izdelkov. Zagotoviti je potrebno zakonodajo, ki bo prinesla stimulatívno okolje za poslovne modele ponovne uporabe. Pri tem mora biti vloga proizvajalcev ključna in regulirana na način, da je skupna okoljska škoda minimalizirana.
5. Uspešno uvajanje elementov, ki spodbujajo preprečevanja nastajanja odpadkov in ponovno uporabo ima ugoden vpliv tudi na nižje ravni hierarhije ravnanja z odpadki.
6. Centri ponovne uporabe naj postanejo sestavni del integriranega sistema ravnanja z odpadki, po možnosti kot obvezna dejavnost podjetij za zbiranje in ravnanje z odpadki.
7. Razmisliti o rešitvah, da bi plastične materiale, iz katerih se sprošča mikroplastika, v popolnosti odstranili s tržišča v delu, na katerem ne moremo zagotoviti v celoti zaprte reciklažne zanke ali druge odstranitve iz okolja.

OBRAZLOŽITEV:

Odpadki so neizogibni del vseh procesov. Hierarhija ravnanja z odpadki mora biti temeljno načelo ravnanja, ki pa ne sme siliti v rešitve, ki bi povzročale večje okoljske in podnebne vplive ter stroške. Preprečevanje nastajanja odpadkov in ponovna uporaba sta ključni za zmanjšanje okoljskih obremenitev, vendar je trenutno premalo pozornosti namenjene dejavnosti, ki ju uvajajo v življenje. Če želimo zmanjšati količino odpadkov, bomo morali spreminjati vrednote in vedenje potrošnikov. V Sloveniji se izvajajo nekatere aktivnosti za spodbujanje ponovne uporabe, vendar je treba narediti več, zlasti pri ozaveščanju potrošnikov. Raziskave kažejo na potencial za povečanje ponovne uporabe, vendar je ključno, da se ustvari celovit sistem, ki bo spodbujal vse deležnike k sodelovanju. To vključuje uvedbo ekonomskih spodbud, prilagodljivost pravnih rešitev, optimizacijo zmogljivosti in privlačno komunikacijo. Ustrezna implementacija ukrepov za zmanjšanje odpadkov in odpadne hrane bo uspešna predvsem, če bodo ukrepi enostavni in uporabnikom lahko dostopni ter ustrezno in

smiselno podprti z navedenimi elementi. Z združenimi prizadevanji lahko dosežemo bolj trajnostno prihodnost, kjer bo ponovna uporaba ključna sestavina gospodarskega sistema.

Ključni dejavnosti za preprečevanje nastajanja odpadkov in ponovno uporabo so preprečevanje nastajanja odpadne hrane, ponovna uporaba električne in elektronske opreme, ponovna uporaba oblačil in obutve, ponovna uporaba stanovanjske opreme, ponovna uporaba izdelkov za gospodinjstvo ter ponovna uporaba objektov in materialov v gradbeništvu.

Zagotoviti je potrebno podaljšanje življenjske dobe izdelkov. Človeška družba naj ima možnost živeti po načelih zaprtega kroga, kar bo neposredno vplivalo na zmanjšanje odpadkov. Vzpostavi naj se mreža Centrov ponovne uporabe, ki bodo omogočali zbiranje izdelkov za ponovno uporabo, popravila različnih izdelkov, nakupe brez embalaže, izmenjave in izposoje, dobavo izdelkov po načelu pravične trgovine, ustvarjanje skupnosti zaupanja, dogodke tipa Repair cafe, socialno podjetništvo in preoblikovanje odpadkov v izdelke z dizajnom, izobraževalna strokovna srečanja, praktične delavnice za razvijanje in ohranjanje veščin in znanj s področja obrtnih poklicev, ipd. Poleg tega je potrebno vzpostaviti okolje za poslovne modele tudi za souporabo in delitev izdelkov. Vzpostavi naj se ustrezno financiranje teh ukrepov. To se lahko izvede z regulacijo obvez proizvajalcev in drugih dajalcev izdelkov na trg za zmanjšanje vplivov na okolje. Najbolj smiselna bi bila izvedba financiranja v okviru proizvajalčeve razširjene odgovornosti, kjer pa neizpolnjevanje obvez ne bi štelo samo kot prekršek, ampak bi bili proizvajalci za neizpolnjevanje tudi kazensko odgovorni.

Prisotnost mikroplastike v materialih, vodi, živih bitjih v naravi idr. postaja vse bolj zaznaven problem, čedalje več je tudi zaznanih zdravju škodljivih posledic zaradi te prisotnosti. Velja razmisliti tudi o rešitvah, da bi plastične materiale, iz katerih se sprošča mikroplastika, v popolnosti odstranili s tržišča vsaj v delu, na katerem ne moremo zagotoviti v celoti zaprte reciklažne zanke ali druge odstranitve iz okolja.

Strokovni posveti, kot je pričujoči v Moravskih Toplicah, je eden od uspešnih načinov soočanja gledišč in iskanja najboljših, za vse sprejemljivih, rešitev.

ORGANIZACIJSKI ODBOR STROKOVNEGA POSVETOVANJA

Karel Lipič (predsednik), dr. Viktor Grilc, dr. Niko Samec, dr. Filip Kokalj, dr. Lučka Kajfež Bogataj, mag. Igor Petek, dr. Tomaž Kutrašnik, dr. Tomaž Vuk, dr. Klavdija Rižnar, dr. Janez Ekart, Drago Dervarič, mag. Rudi Vončina, dr. Andrej Lukšič, Jože Leskovar, Jure Fišer, mag. Vilma Fece, Vilko Pešec, dr. Nada Pavšer, mag. Emil Šehić, mag. Bojan Pirš

Več informacij: Karel Lipič, ZEG, zegslo20@gmail.com

Zaključki posvetovanja bodo posredovani širši javnosti, pristojnim državnim organom, strokovnim institucijam, nevladnim organizacijam in medijem.

Več informacij o posvetu in strokovnih prispevkih: www.bistra.si/gospodarno-in-odgovorno